

ΚΑΙΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ



*Λευκή
ορχιδέα*

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ 30.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ



Ε Π Ο Η Ν Ι Κ Η Π Ο Λ Ι Τ Ι Κ Η Β Ι Β Λ Ι Ο Τ Η Κ Α

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Λευκή ορχιδέα**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Καίτη Οικονόμου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ευδοξία Μπινοπούλου
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Άγγελος Ελεύθερος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Καίτη Οικονόμου, 2010
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2010

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2010, 30.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-453-775-4

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΚΑΙΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ



ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Ο κήπος με τις μουριές, 2006
Το σκουλαρίκι της τύχης, 2007
Μου το είπε ένας άγγελος, 2008
Δράκος στο χιόνι, 2009



ΕΙΣΑΦΩΤΗ

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε ένας ωραίος πρίγκιπας που λεγόταν Αλέξης Ρωμανός. Καταγόταν από τρανή βυζαντινή γενιά και, τα παλιά τα χρόνια, οι πρόγονοί του διαφέντευαν το πλούσιο και ισχυρό δεσποτάτο της Αλαρύνθου. Βέβαια, στο διάβα των αιώνων πέρασαν βάρβαροι κατακτητές, Φράγκοι, Ενετοί, Τούρκοι, κι οι Ρωμανοί έχασαν το βασίλειό τους. Είχαν όμως δυνατό κύτταρο και γερές ρίζες που αντλούσαν δύναμη από τη γη τους, κι έτσι κάποιος κλάδος της οικογένειας επιβίωσε ως τις μέρες μας. Τώρα το μόνο που είχε απομείνει από την παλιά τους επικράτεια ήταν ένα δασωμένο βουνό και τα κτήματα στους πρόποδες, σε μια στενή λουρίδα γης μπροστά στη θάλασσα. Στην κορφή του βουνού, πνιγμένα στο λόγγο, βρίσκονταν τα χαλάσματα ενός μικρού βυζαντινού κάστρου, απ' όπου έλεγχαν τον παλιό καιρό τα θαλασσινά περάσματα οι υπερασπιστές της Αλαρύνθου. Και κάτω στη θάλασσα, ανάμεσα σε αμπέλια, ελαιώνες και περιβόλια με λεμονοπορτοκαλιές, υπήρχε μια παλιά έπαυλη, η σύγχρονη έδρα της γενιάς των Ρωμανών.

Τελευταίος απόγονος της οικογένειας ήταν ο καλός μας πρίγκιπας, που είχε πάνω του όλη την αρχοντιά των Βυζαντινών προγόνων του: επιβλητικό παράστημα, μαύρα μαλλιά κι αδρό πρόσωπο με ψηλό μέτωπο, μακριά ίσια μύτη και διεισδυτικά

μπλε μάτια. Ο Αλέξης Ρωμανός, ως τελευταίος άρρηνη απόγονος, μεγάλωσε στα πούπουλα και κανείς δεν ανησύχησε που δεν έδειχνε κανένα ενδιαφέρον για τη γη και τα κτήματα, μόνο μια παθιασμένη κλίση στη ζωγραφική. Έτσι, αφού σπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, άνοιξε τα φτερά του για το Παρίσι κι η μόνη στεναχώρια των δικών του ήταν πως θα τον ξελόγιαζαν οι Σειρήνες της ξενιτιάς και θα 'μενε εκεί για πάντα.

Πράγματι, ο Αλέξης έζησε έξω δεκαπέντε χρόνια, μπόέμ, κοσμοπολίτης και πλάνης στις μεγάλες πρωτεύουσες της Ευρώπης. Δεν είχε πάψει ποτέ να ζωγραφίζει με την ίδια παραφορά των νεανικών του χρόνων και στους καλλιτεχνικούς κύκλους όπου κινούνταν είχε κάνει όνομα για τα εκρηκτικά χρώματα και το μεσογειακό πάθος της δουλειάς του. Ευρύτερα, ωστόσο, δεν είχε γίνει γνωστός. *Είναι νωρίς ακόμη*, έλεγε στον εαυτό του. Τι κι αν πουλούσε έργα του στη χάση και στη φέξη; Ακόμη και μετά το θάνατο του πατέρα του, τα εμβάσματα που έρχονταν από την Ελλάδα κάλυπταν με το παραπάνω τον πολυδάπανο τρόπο ζωής του.

Ο πλούτος της οικογένειας προερχόταν από τα πατρογονικά κτήματα. Αυτά ήταν που εξασφάλιζαν την καλοπέραση του Αλέξη, αν και δεν καταδέχτηκε ποτέ ν' ασχοληθεί μαζί τους. Κύρια προϊόντα τους ήταν το λάδι, τα εσπεριδοειδή και το κρασί από τ' αμπέλια τους, το περίφημο μελιτινό, που έβγαινε από μια τοπική ποικιλία σταφυλιού. Όταν πέθανε ο γερο-Ρωμανός, ο Αλέξης αγνόησε τις εκκλήσεις της μητέρας και της αδελφής του να γυρίσει στον τόπο του και να κάνει οικογένεια, ανέθεσε σ' έναν επιστάτη τη διαχείριση της τεράστιας κτηματικής περιουσίας που είχε κληρονομήσει και συνέχισε να ζει τη ζωή του σαν να μην άλλαξε τίποτα. Τα καλοκαίρια όμως ερχόταν στην Αλάρυνθο κι έμενε κάνα δυο μήνες, για «να γεμίσει τις μπαταρίες του», όπως έλεγε.

Ένα καλοκαίρι ο Αλέξης πρόσεξε ότι η Σοφούλα, η κόρη του

δασκάλου του χωριού, είχε μεγαλώσει. Τώρα τη φώναζαν Σοφία κι όταν κοίταζε λοξά κάτω απ' τα βαριά της ματόκλαδα, τα μάτια της είχαν μια προαιώνια γυναικεία σοφία. Κατά τα άλλα, βέβαια, το κορίτσι ήταν μικρό κι άβγαλτο, αλλά ο κοσμογυρισμένος Αλέξης, που τα είχε δει όλα και τα είχε κάνει όλα, ένωσε να τον τραβούν σαν μαγνήτης αυτά τα μαύρα μάτια.

Έστρεψε ενστικτωδώς τις αντένες του στην ωραία Σοφία κι άρχισε να παρατηρεί κάθε της κίνηση, στο χωριό και στην πόλη, στο δρόμο και στη θάλασσα, στα παραλιακά μαγαζιά τα βράδια. Στα τριάντα οκτώ του χρόνια ο Αλέξης ήταν ένας γοητευτικός άντρας πάνω στην ακμή του κι ήξερε πως δε θα δυσκολευόταν να κατακτήσει την άπειρη επαρχιωτοπούλα, ωστόσο ο απόηχος των χαμένων μεγαλείων των Ρωμανών δεν είχε σβήσει και στην κλειστή τους κοινωνία ο κόσμος περιέβαλλε μ' εμπιστοσύνη και σεβασμό την οικογένειά του. Μια καλοκαιρινή περιπέτεια με την αθώα Σοφία θα προκαλούσε μόνιμες αρνητικές εντυπώσεις με μοναδικό αντίβαρο μια εφήμερη σαρκική ικανοποίηση – έτσι έλεγε στον εαυτό του ο Αλέξης, κάπου μέσα του όμως ήξερε πως είχε πιαστεί αναπόδραστα στα βρόχια της μικρής ξωθιάς.

Η μητέρα του κι η αδελφή του έβγαλαν ένα βαθύ αναστεναγμό ανακούφισης όταν τους ανακοίνωσε ότι θα παντρευτεί κι αν είχαν κάποιες επιφυλάξεις για τη Σοφία, παρηγορήθηκαν με την ιδέα πως ήταν κορίτσι από τον τόπο τους. Έτσι η απογοήτευσή τους δεν είχε όρια όταν ο Αλέξης πήρε τη νεαρή γυναίκα του κι επέστρεψε στο Παρίσι, που ήταν η βάση του όλα αυτά τα χρόνια.

Ο Αλέξης ζούσε για πρώτη φορά στη ζωή του ένα πάθος που δεν μπορούσε να ελέγξει. Η Σοφία κυλούσε σαν πυρετός στο αίμα του, κυριαρχούσε σε κάθε σκέψη του, εξουσίαζε το κορμί του μ' ένα συνδυασμό πόνου και λύτρωσης. Η Σοφία, με τα δροσερά νιάτα της και την άσβεστη δίψα της για ζωή, τον έκανε να

βλέπει όλο τον κόσμο με τα δικά της παρθένα αχόρταγα μάτια. Τα ταξίδια, τα ξενύχτια, οι μικρές και μεγάλες πολυτέλειες, οι ανώδυνες κι επικίνδυνες κραιπάλες, όλα αυτά που είχε μπουχτίσει η ψυχή του τα ξαναζούσε τώρα με τη Σοφία κι είχαν αποκτήσει πάλι την πικάντικη εθιστική γεύση τους.

Εκτός από την ίδια την ουσία της ύπαρξής του, ο Αλέξης είχε απιθώσει στα πόδια της Σοφίας κι όλο τον υλικό του πλούτο. Την πήγαινε να ντυθεί στους μεγάλους μόδιστρους, της αγόραζε βαρύτιμα κοσμήματα και γούνες. Κανένα ταξίδι δεν ήταν ακριβό για τη μικρή πλανεύτρα της καρδιάς του, καμιά πολυτέλεια υπερβολική. Έκαναν Χριστούγεννα σε σαλέ της Ελβετίας ή της Αυστρίας, ξέφευγαν από το χειμωνιάτικο ψύχος της ευρωπαϊκής ηπείρου κάνοντας διακοπές σε νησιωτικούς τροπικούς παραδείσους, πετάγονταν για ψώνια στο Μιλάνο κι ήταν γι' αυτούς ρουτίνα οι σύντομες αποδράσεις σε πύργους της Σκοτίας που είχαν μετατραπεί σε πολυτελή ξενοδοχεία.

Και φυσικά, η Σοφία είχε γίνει η μούσα του Αλέξη και τη ζωγράφιζε με το ίδιο πάθος που της έκανε έρωτα, γυμνή και ντυμένη, όρθια και καθιστή κι αναγερτή σε ανάκλιτρο.

Η ζωή αυτή ήταν για τη Σοφία το στοιχείο της κι αν γκρίνιαζαν οι συγγενείς στην Ελλάδα που καθυστερούσε να γεννηθεί διάδοχος, το ζευγάρι δεν είχε καμιά διάθεση να φορτωθεί τις ευθύνες ενός παιδιού. Απολάμβαναν την ελευθερία τους και γλεντούσαν τη ζωή τους σαν να ήταν ανεξάντλητοι οι πόροι τους.

Πέρασαν έτσι τέσσερα χρόνια όταν η Σοφία έμεινε έγκυος χωρίς να το έχουν προγραμματίσει. Η πατρότητα ήταν κάτι που δεν είχε απασχολήσει ποτέ τον Αλέξη, όταν βρέθηκε όμως αντιμέτωπος με το γεγονός ότι μέσα στην κοιλιά της αγαπημένης του μεγάλωνε ένας σπόρος που φύτεψε εκείνος, αυτό το μικρό, ασχημάτιστο ανθρώπακι αιχμαλώτισε τη φαντασία του και του προκάλεσε ένα πρωτόγνωρο συναίσθημα: για πρώτη φορά στη ζωή του ένιωσε πως έπρεπε να ωριμάσει και να φερθεί υπεύ-

θυνα· απέναντι στο παιδί του, αλλά κι απέναντι στη γυναίκα του.

Ο Αλέξης άκουσε για πρώτη φορά το κάλεσμα της γης της Αλαρύνθου.

Η Σοφία δεν έφερε αντίρρηση όταν της είπε ότι θα γυρίσουν στην Ελλάδα. Όσο κι αν λάτρευε τη μεγάλη ζωή, η ταλαιπωρία του πρώτου καιρού της εγκυμοσύνης, οι αναγούλες, οι εμετοί κι η υπνηλία, την έκαναν ν' αποζητά τη θαλπωρή της οικογένειάς της. Η Σοφία άρχισε ν' αντιδρά μόνο αφού γέννησε τα δίδυμα, τον Νικηφόρο και την Έλλη, και της είπε ο άντρας της ότι η παραμονή τους στην Ελλάδα θα ήταν μόνιμη, αφού βρίσκονταν στο χείλος της οικονομικής καταστροφής.

Γιατί η πικρή αλήθεια ήταν πως όταν γύρισε ο Αλέξης στην Ελλάδα αποφασισμένος ν' ασχοληθεί επιτέλους σοβαρά με την πατρογονική περιουσία, διαπίστωσε έκπληκτος ότι οι πόροι του δεν ήταν ανεξάντλητοι. Όλα αυτά τα χρόνια είχε σπαταλήσει τεράστια ποσά, μ' αποκορύφωμα την τελευταία τετραετία που ήταν παντρεμένος. Αυτές οι σπατάλες για τη Σοφία ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι και τον γονάτισε οικονομικά, χωρίς καν να το συνειδητοποιήσει. Όσο ζούσε ο πατέρας του και κρατούσε στιβαρά το τιμόνι, τα κτήματα απέδιδαν και δεν υπήρχε πρόβλημα. Μετά το θάνατό του όμως άρχισε μια φθίνουσα πορεία, και μάλιστα κάποια στιγμή ο επιστάτης είχε συμβουλέψει τον Αλέξη να πουλήσει λίγα στρέμματα από το «φιλέτο» μπροστά στη θάλασσα γιατί υπήρχε στενότητα ρευστού. Ο Αλέξης συμφώνησε χωρίς να προβληματιστεί, αν και αντί για τον αγοραστή που είχε βρει ο επιστάτης προτίμησε το γιο ενός παλιού του φίλου. Κι επειδή χρειαζόταν το ρευστό από την αγοραπωλησία για τη σπάταλη ζωή του με τη Σοφία, ακολούθησε την υπόδειξη του επιστάτη και πήρε κάποια τραπεζικά δάνεια για τον εκσυγχρονισμό και την τυποποίηση της αγροτικής παραγωγής του. Ο επιστάτης τον είχε διαβεβαιώσει ότι μ' αυτό

τον τρόπο θ' αυξανόταν η παραγωγικότητα του κτήματος και θα συνέχιζε να ζει με την άνεση που είχε συνηθίσει.

Ωστόσο, όταν γύρισε ο Αλέξης και καταπιάστηκε για πρώτη φορά με τα λογιστικά του κτήματος, τον έζωσαν μαύρα φίδια. Οι δόσεις των δανείων καθυστερούσαν ή έμεναν απλήρωτες, τα χρέη συσσωρεύονταν κι η παραγωγικότητα μειωνόταν χρόνο με το χρόνο παρά τον περίφημο εκσυγχρονισμό, που στην πραγματικότητα είχε μείνει στα χαρτιά, με αποτέλεσμα ν' απειλούν οι τράπεζες με κατάσχεση την περιουσία του. Έτσι ο Αλέξης έμαθε με τον δύσκολο τρόπο ότι τη γη, για να αποδώσει, πρέπει να την πονάς και να της δίνεις την ψυχή σου.

Δεν είπε τίποτα στη Σοφία για να μην την αναστατώσει στην κατάσταση της και προσπάθησε να περισώσει ό,τι μπορούσε. Δεν άργησε να διαπιστώσει ότι ενώ ο ίδιος κινδύνευε με ολοκληρωτική καταστροφή, ο επιστάτης είχε αυξήσει σημαντικά την περιουσία του αυτά τα χρόνια που δούλευε για εκείνον. Ο Αλέξης έφερε λογιστές να κάνουν έλεγχο αλλά τα βρήκαν όλα νομότυπα. Τότε κατάλαβε ότι στην όλη υπόθεση ενέχονταν κι οι δικηγόροι που είχε ορίσει διαχειριστές του. Το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να διώξει τον επιστάτη και τους δικηγόρους, να σηκώσει τα μανίκια του και να δουλέψει για πρώτη φορά στη ζωή του, σ' ένα αντικείμενο εντελώς άγνωστο για εκείνον.

Η πρώτη του κίνηση ήταν να πουλήσει γη για να γλιτώσει από το βραχνά της κατάσχεσης. Κατά ευτυχή συγκυρία, εκείνο το διάστημα υπήρχε κάποιος που ενδιαφερόταν ν' αγοράσει μια έκταση δίπλα στη θάλασσα. Τον έλεγαν Γιάννη Χαριτόπουλο κι ήταν ένας αυτοδημιούργητος επιχειρηματίας, που ξεκίνησε ξυπόλυτος από ένα φτωχό ορεινό χωριό της Αλαρύνθου και ήταν τώρα συνιδιοκτήτης μιας μεγάλης φαρμακοβιομηχανίας. Ο Χαριτόπουλος αγόρασε δεκαπέντε στρέμματα από τον ελαιώνα κι έχτισε ένα εξοχικό για την οικογένειά του.

Ο Αλέξης πήρε από αυτή την αγοραπωλησία ένα τεράστιο

ποσόν με το οποίο κάθε άλλος άνθρωπος θα έλυνε το πρόβλημα της ζωής του. Εκείνος όμως εξόφλησε απλώς ένα μεγάλο μέρος των χρεών του και κράτησε μια μαγιά για να στήσει στα πόδια του το κτήμα. Ένα κτήμα που, ύστερα από τις δύο πωλήσεις, ενώ δεν είχε μεταβληθεί αισθητά η έκτασή του, είχε μειωθεί σημαντικά η αξία του, αφού και τα δύο αγροτεμάχια που πούλησε ήταν παραθαλάσσια.

Ω, πώς μετάνιωνε ο Αλέξης για την αδιαφορία που είχε δείξει όλα αυτά τα χρόνια για τη χρυσοτόκο όρνιθα της γης του, για τις αλόγιστες σπατάλες του, για τα ταξίδια και τα κοσμήματα και τις γούνες της Σοφίας...

Τώρα, για να μπορέσει να σώσει την περιουσία του και να παραδώσει στα παιδιά του αυτά που βρήκε από τους προγόνους του, έπρεπε να γίνει αγρότης. Εντάξει, όχι ακριβώς χειρώνακτας αλλά ένας μεγαλοκτηματίας που ασχολείται με πολλές και διάφορες καλλιέργειες και παράγει πολλά και διάφορα προϊόντα. Για τον Αλέξη, που ήξερε πολύ καλά τη διαφορά μεταξύ του κόκκινου του καδμίου και του βερμιγιόν, αλλά δεν μπορούσε να ξεχωρίσει ένα σαββατιανό σταφύλι από ένα μελιτινό, ήταν μια τιτάνια προσπάθεια. Κι ενώ παράδερνε πελαγωμένος, συνέβη επιτέλους και κάτι ευχάριστο: η γυναίκα του γέννησε δίδυμα, ένα αγοράκι κι ένα κοριτσάκι.

Ο Αλέξης, πατέρας για πρώτη φορά στα σαράντα τρία του, το θεώρησε άριστο οιωνό κι ένιωσε ξανά τη ζωή να του χαμογελάει.

Στην αρχή είπαν πως ήταν επιλόχεια κατάθλιψη, αλλά οι μήνες περνούσαν χωρίς να ξαναβρίσκει η Σοφία τη ζωντάνια της. Τίποτα δεν μπορούσε να τη βγάλει από τη μελαγχολία της, ούτε καν τα παιδιά της, δυο τρισαριτωμένα υγιέστατα μωράκια. Ευτυχώς που υπήρχε κι η Αντιγόνη, η αδελφή του Αλέξη, να φροντίσει τον Νικηφόρο και την Έλλη. Η Αντιγόνη, που είχε μείνει

ανύπαντρη έπειτα από μια ερωτική απογοήτευση, βρήκε επιτέλους στα πρόσωπα των νεογέννητων ανιψιών της σκοπό και νόημα στην άδεια της ζωή.

Ο Αλέξης, παρά τις φουρτούνες του, πάσχιζε απεγνωσμένα να βοηθήσει τη Σοφία: την κανάκευε, την παραχαίδευε, της έκανε ακριβά δώρα που δεν τ' άντεχε η τσέπη του. Όταν τη ρωτούσε όμως: «Πες μου, Σοφούλα μου, τι έχεις κι είσαι λυπημένη;» εκείνη απαντούσε μονότονα: «Δεν την αντέχω αυτή τη ζωή, με πνίγει».

Κι έλεγε αλήθεια. Γιατί ενώ ο Αλέξης είχε αγαπήσει με πάθος τη Σοφία, εκείνη τον παντρεύτηκε για έναν και μόνο λόγο: για να ξεφύγει από τη ζωή της επαρχίας. Δεν τη συγκίνησαν ούτε τα πλούτη του, ούτε η ώριμη γοητεία του, ούτε η τρανή γενιά του που οι ρίζες της χάνονταν στην αχλή του θρύλου. Το μόνο που την ενδιέφερε ήταν τα φώτα των μεγαλουπόλεων, τα ταξίδια, οι έντονοι ρυθμοί, οι δυνατές συγκινήσεις: το όνειρο της μικρής Σοφίας όταν μεγάλωνε στην Αλάρυνθο ήταν να *ζήσει*. Κι ενώ γεύτηκε για τέσσερα χρόνια αυτή τη γλυκιά ζωή, και τη συνήθισε κι εθίστηκε, ξαφνικά βρέθηκε παγιδευμένη μ' ένα σύζυγο και δύο παιδιά στην ίδια μουχλιασμένη επαρχία από την οποία είχε ξεκινήσει. Αιχμάλωτη για όλη την υπόλοιπη ζωή της.

Κι ήταν μόλις είκοσι πέντε χρονών.

Τα δίδυμα ήταν δεκαοκτώ μηνών εκείνο το καλοκαίρι που γνώρισε η Σοφία τον Γεράσιμο, ένα νεαρό αρχιτέκτονα δύο χρόνια μεγαλύτερό της. Δεν της είχε περάσει ποτέ απ' το μυαλό ν' απατήσει τον άντρα της, δεν ήταν του χαρακτήρα της, αλλά ο Γεράσιμος ήταν πνευματώδης, απρόβλεπτος, κυνικός, τυλιγμένος με την υπόσχεση εκείνου του *κάτι* που έλειπε βασιανιστικά απ' τη ζωή της. Ωραιός ακριβώς δεν ήταν, αλλά είχε τύπο. Γνωρίστηκαν στην αμμουδιά τον Αύγουστο και κατάλαβε αμέσως το πρόβλημά της.

«Παντρεύτηκες πολύ μικρή», της είπε σε μια από τις πρώτες συζητήσεις τους, «μ' έναν άντρα που θα μπορούσε να είναι πατέρας σου. Αξίζει για ένα νεανικό λάθος να καταστρέψεις όλη τη ζωή σου;»

Ήταν ο πρώτος που το διατύπωνε έτσι ωμά και απερίφραστα· ο πρώτος που την *ένιωθε*.

«Και τι μπορώ να κάνω;» αναρωτήθηκε απελπισμένη. «Έχω δύο παιδιά».

«Το τι θα κάνεις μόνο εσύ θα το αποφασίσεις», της απάντησε μ' ένα λοξό χαμόγελο. «Μπορείς να κόψεις τον γόρδιο δεσμό ή μπορείς να συνεχίσεις να σέρνεσαι».

Ο Αλέξης αναθάρρησε όταν άρχισε να βγαίνει η γυναίκα του. Ο ίδιος, πνιγμένος από τις υποχρεώσεις του κτήματος, δεν είχε ούτε χρόνο ούτε διάθεση να τη βγάλει συχνά, αλλά το θεώρησε πολύ καλό σημάδι που η Σοφία έπαιρνε το αυτοκίνητο και πήγαινε για ψώνια ή σε κάποια φίλη της, ή ακόμη και για ένα ποτό με τα ξαδέλφια της τα βράδια. Η αδελφή του, η Αντιγόνη, πάλι, δεν ενθουσιάστηκε· θα θεωρούσε πολύ πιο θετικό σημάδι λίγο περισσότερο ενδιαφέρον εκ μέρους της Σοφίας για τα δίδυμα.

Ωστόσο ο Αλέξης έβλεπε ότι η γυναίκα του ήταν πολύ καλύτερα το τελευταίο διάστημα. Χαμογελούσε πιο συχνά, είχε ξαναβρεί την κοκεταρία της, ήταν πιο δραστήρια και ορεξάτη. Ο Αλέξης δε σκέφτηκε ούτε στιγμή ότι υπεύθυνος γι' αυτή την ευχάριστη αλλαγή ήταν ένας άλλος άντρας...

Ήρθε ο Σεπτέμβρης κι ο Γεράσιμος έπρεπε να φύγει· στην πρωτεύουσα τον περίμενε η ζωή του κι η δουλειά του σ' ένα μεγάλο αρχιτεκτονικό γραφείο. Την παραμονή της αναχώρησής του συναντήθηκε με τη Σοφία στον Μαύρο Βράχο, ένα μικρό ερημικό όρμο κοντά στο κτήμα, που στη μια του άκρη σχηματιζόταν ένας ψηλός κάθετος γκρεμός.

Ψιλόβρεχε εκείνο το απόγευμα λες και η φύση, με τα θολά μελαγχολικά της χρώματα, ήθελε να θυμίσει τον ερχομό του φθινοπώρου.

«Λοιπόν, τι θα κάνεις, Σοφία;» ρώτησε ο Γεράσιμος. «Αποφάσεις;»

Στο σταθερό ήρεμο βλέμμα του δεν υπήρχε το αιώνιο εύθυμο σπίθισμα, μόνο κάτι σαν... σαν παράκληση; Σαν προσδοκία;

Η Σοφία τον αγκάλιασε και σφίχτηκε πάνω του. «Θα πεθάνω», ψιθύρισε με ραγισμένη φωνή. «Θα φύγεις και θα πεθάνω...»

Ο Γεράσιμος έσκυψε και της ψιθύρισε στο αυτί: «Δεν είναι προτιμότερο να έρθεις μαζί μου;»

«Αφού σου εξήγησα, δεν μπορώ να τους εγκαταλείψω...» απάντησε εκείνη βουρκωμένη.

«Μα ο θάνατος είναι η χειρότερη εγκατάλειψη», αντέτεινε ο Γεράσιμος. «Εκτός αν δεν το εννοείς κυριολεκτικά αλλά μεταφορικά, οπότε συμφωνώ μαζί σου. Αυτός ο γάμος είναι αργός θάνατος για σένα».

«Γεράσιμε, Γεράσιμε, κατάλαβέ με...» του είπε με απόγνωση.

Ο Γεράσιμος την απομάκρυνε από την αγκαλιά του και την κοίταξε βαθιά στα μάτια. «Άκουσε, Σοφία. Ο άντρας σου σου προσφέρει σιγουριά, ασφάλεια, οικονομική άνεση. Εγώ δεν μπορώ να σου προσφέρω τίποτε απ' όλα αυτά. Το μόνο που μπορώ να σου υποσχεθώ είναι ότι, αν έρθεις μαζί μου, θα ζήσουμε κάτι πολύ δυνατό, κάτι που οφείλεις στον εαυτό σου να το ζήσεις».

«Μη μου το ζητάς αυτό!» τον ικέτηψε. «Κάνεις ακόμη πιο δύσκολο το χωρισμό!»

«Εντάξει λοιπόν, δε θα σε πιέσω», συμφώνησε ήρεμα εκείνος. «Θα σου πω μόνο πως αύριο, στις οκτώ το πρωί, φεύγω για την Αθήνα. Ξέρεις πού είναι το δωμάτιο όπου μένω. Ως αύριο στις οκτώ, θα σε περιμένω να φύγουμε μαζί».

Η Σοφία γύρισε στο σπίτι της κλαμένη και κλείστηκε στην κάμαρά της. Έξω σουρούπωνε κι η βροχή είχε δυναμώσει. Η Σο-

φία κοίταζε από το ανοιχτό παράθυρό της το λυκόφως και τη φθινοπωρινή μπόρα και σκεφτόταν πως έτσι θα ήταν από δω και πέρα η ζωή της: σκοτεινή, καταθλιπτική, κρύα.

Η Σοφία δεν είχε κάνει ποτέ τίποτα παράτολμο, τίποτα ριψοκίνδυνο. Προτού γνωρίσει καλά καλά τον κόσμο γύρω της, παντρεύτηκε τον πιο περιζήτητο γαμπρό της Αλαρύνθου και πέρασε με ασφάλεια από την πατρική στη συζυγική φροντίδα. Ακόμη και στα πιο τρελά γλέντια και ξενύχτια, ο άντρας της ήταν πάντα δίπλα της σαν φύλακας άγγελος. Είχε ζήσει τη ζωή της εκ του ασφαλούς, μέχρι που γνώρισε τον Γεράσιμο. Ο Γεράσιμος ήταν η πρώτη και μοναδική τρέλα της, γιατί της ενέπνευσε αισθήματα που τη βρήκαν τελείως απροετοίμαστη. Η Σοφία, για πρώτη φορά στη ζωή της, αγαπούσε ένα άλλο ανθρώπινο πλάσμα περισσότερο από τον εαυτό της.

Είχε σκοτεινιάσει όταν μπήκε στο γραφείο του άντρα της.

«Αλέξη, φεύγω», του ανακοίνωσε.

«Θα βγεις;» τη ρώτησε εκείνος χωρίς να σηκώσει το κεφάλι από τα χαρτιά του.

«Φεύγω», επανέλαβε.

Τότε σήκωσε τα μάτια του και τρόμαξε απ' αυτό που είδε – μια Σοφία αγνώριστη, ξεχτένιστη κι ατημέλητη, με κοκκινισμένα μάτια που γυάλιζαν πυρετικά στο τραβηγμένο πρόσωπό της.

«Φεύγω για πάντα», πρόσθεσε.

Εκείνο το βράδυ διαδραματίστηκαν απίστευτες σκηνές στο σπίτι των Ρωμανών. Η πρώτη αντίδραση του Αλέξη ήταν δυσπιστία, ύστερα οργή κι ανίσχυρη λύσσα, και στο τέλος η μεταλλική γεύση της προδοσίας. Όταν είδε όμως τη Σοφία να ρίχνει φύρδη μίγδην μερικά πράγματα σε μια βαλίτσα, κατέρρευσε. Έπεσε στα πόδια της κι έκλαψε κι ικέτευε, και την εξόρκισε να σκεφτεί τα παιδιά τους.

Η Σοφία μπορεί να ήταν νέα κι ωραία, αλλά ποτέ δε διέθετε

αυτό που λέμε δύναμη χαρακτήρα. Μπροστά στην εκρηκτική αντίδραση του άντρα της και την άγρια επίθεση της Αντιγόνης λύγισε, γιατί δεν είχε το σθένος να επιμείνει ως το τέλος στην απόφασή της. Άδειασε πάλι τη βαλίτσα της, κλείστηκε στην κάμαρά της κι εκεί, μόνη με τον εαυτό της, ήρθε αντιμέτωπη με το τραγικό αδιέξοδο όπου την είχε οδηγήσει η ζωή. Μπορεί ο Γεράσιμος να ήταν ο μεγάλος της έρωτας και ο λόγος ύπαρξής της, αλλά δεν είχε τη δύναμη να εγκαταλείψει τον Αλέξη και τα δίδυμα.

Την άλλη μέρα το πρωί άργησαν να την αναζητήσουν. Νόμιζαν πως ήταν κλεισμένη ακόμη στην κάμαρά της και πενθούσε τον χαμένο έρωτά της. Όταν διαπίστωσαν ότι λείπει, στην αρχή ο Αλέξης νόμιζε ότι το 'σκασε τελικά με τον εραστή της. Η βαλίτσα της όμως ήταν εκεί, το ίδιο και τα ρούχα και τα κοσμήματά της. Ακόμη και το αυτοκίνητό της ήταν παρκαρισμένο στη θέση του κάτω από το υπόστεγο, και η Σοφία δεν πήγαινε πουθενά χωρίς αυτοκίνητο, αφού η έπαυλη ήταν απομονωμένη και δεν της άρεσε να περπατάει.

Πρώτα έψαξαν καλά όλο το σπίτι, τα δωμάτια και τα κελάρια και τα υπόγεια, κι ύστερα άρχισαν να ψάχνουν στο κτήμα.

Ο ορμίσκος του Μαύρου Βράχου, το λιμανάκι όπως το έλεγαν, ήταν μια κουκλίστικη αμμουδιά σε σχήμα μισοφέγγαρου, με κρυστάλλινα τirkουάζ νερά και πυκνό, αδιαπέραστο σχεδόν πράσινο που την κύκλωνε ένα γύρο. Παρά τη μοναδική ομορφιά του, ο Μαύρος Βράχος ήταν ερημικό μέρος, δυσπρόσιτο απ' τη στεριά. Δεν έφτανε ως εκεί κανένας αμαξιτός δρόμος, μόνο ένας στενός κακοτράχαλος χωματόδρομος, γνωστός σε λίγους αφού περνούσε μέσα από ιδιωτικά κτήματα. Κάποτε η αμμουδιά αυτή ήταν η αγαπημένη πλαζ των Ρωμανών, αλλά όταν αγόρασε τα δεκαπέντε στρέμματα ο Χαριτόπουλος, ο όρμος βρέθηκε πάνω στα σύνορα κι ο χωματόδρομος από τη δική του πλευρά.

Ο χωματόδρομος αυτός, που στην ουσία δεν ήταν παρά ένα άνετο μονοπάτι, έβγαινε στη θάλασσα από την αριστερή άκρη του όρμου, όπου το έδαφος ήταν σχετικά χαμηλό και ομαλό. Καθώς διέγραφε όμως το ημικόκλιο, το έδαφος ψήλωνε και γινόταν πιο απόκρημνο, για να καταλήξει στην άλλη άκρη, τη δεξιά, σ' ένα μικρό κάβο που σχημάτιζε έναν επιβλητικό θαλασσοδαρμένο βράχο με γυμνή επίπεδη ράχη.

Η μπροστινή πλευρά του Μαύρου Βράχου, αυτή που αγνά-ντευε το πέλαγο, ήταν τελείως κάθετη – ένας γκρεμός που πο-ντιζόταν θριαμβευτικά στη θάλασσα σ' ένα σημείο με βαθιά νε-ρά. Αν στεκόσουν στην κορφή του βράχου με μέτωπο προς τη στεριά κι αφήνες να οδηγήσει ψηλά το βλέμμα σου η δασωμέ-νη βουνοπλαγιά, έβλεπες ακριβώς απέναντί σου, πάνω στη βου-νοκορφή, το ερειπωμένο βυζαντινό κάστρο των Ρωμανών.

Ωστόσο, οι πλαϊνές πλευρές του γκρεμού είχαν μια κλίση –απότομη μεν, αλλά κλίση– και στη βάση τους υπήρχαν μεγά-λα μυτερά βράχια σαν θεμέλια γαντζωμένα γερά στο βυθό.

Σ' αυτά τα βράχια βρήκαν πεσμένη τη Σοφία αργά το από-γευμα, ένα εικοσιτετράωρο ακριβώς μετά τον σπαρακτικό απο-χωρισμό της με τον Γεράσιμο στον ίδιο ακριβώς ορμίσκο. Κάποια στιγμή τις μικρές ώρες της νύχτας δεν άντεξε το τραγικό της δί-λημμα και προτίμησε να βάλει τέλος στη ζωή της παρά να ζήσει χωρίς εκείνον. Τώρα το κύμα που έσπαγε πάνω στα βράχια να-νούριζε το τσακισμένο άψυχο κορμί της και τα μαλλιά επέπλεαν γύρω από το ωραίο πρόσωπό της σαν θαλάσσια φίδια.

Είπαν πως ήταν δυστύχημα κι ο κόσμος το πίστεψε. Ο πα-ράνομος δεσμός της με τον Γεράσιμο ήταν πολύ σύντομος για να γίνει γνωστός κι η μοίρα τής είχε χαρίσει ό,τι μπορεί να ποθή-σει η ψυχή μιας γυναίκας – νιάτα, ομορφιά, έναν καλό γάμο, ένα σύζυγο που τη λάτρευε, δυο χαριτωμένα παιδάκια. Φαινομενικά, η Σοφία δεν είχε κανένα λόγο ν' αυτοκτονήσει.

Για τον Αλέξι ο θάνατός της ήταν ένα πλήγμα από το οποίο δε συνήλθε ποτέ. Μαζί της χάθηκε η χαρά και το φως, το κίνητρο να ζήσει. Ο ωραίος πρίγκιπας, γερασμένος πριν από την ώρα του, έγινε μια σκιά του παλιού του εαυτού, ένας ερημίτης κλεισμένος στην απομονωμένη έπαυλή του. Έπαψε να ενδιαφέρεται για το κτήμα και το εγκατέλειψε στη μοίρα του, σε μια αναπότρεπτη πορεία παρακμής, αργή και βασανιστική, αφού δεν υπήρχαν πια σπατάλες να την επιταχύνουν. Μοναδική του διέξοδος ήταν η ζωγραφική, η δεύτερη μεγάλη αγάπη του μετά τη Σοφία. Μόνο που τα χρώματα της παλέτας του έγιναν ψυχρά και σκοτεινά, το πάθος της τέχνης του άγριο. Ο Αλέξης, αν και ζούσε σ' έναν ευφρόσυνο τόπο γεμάτο ήλιο και χρώματα, ζωγράφιζε τώρα πια τα μαύρα εφιαλτικά τοπία της ψυχής του.

Με τα παιδιά του η σχέση του ήταν κάπως αποστασιοποιημένη. Τα αγαπούσε, βέβαια, αφού ήταν το μόνο πράγμα που του είχε απομείνει από τη Σοφία, αλλά δεν ήταν η Σοφία. Το ενδιαφέρον του για τα δίδυμα ήταν αόριστο, αφηρημένο – όχι για την ευημερία τους και το μέλλον τους και την εξασφάλισή τους, αλλά γι' αυτή καθαυτή την ύπαρξή τους και τις συνθήκες που οδήγησαν στη σύλληψή τους.

Ευτυχώς υπήρχε η Αντιγόνη, που στάθηκε μάνα και πατέρας μαζί για τον Νικηφόρο και την Έλλη. Η Αντιγόνη ήταν μια γυναίκα πικραμένη από τη ζωή, πράγμα που την έκανε κυνική, αυστηρή κι αγέλαστη, ωστόσο είχε βαθιά αισθήματα κι ήταν πολύ πιο πρακτική και προσγειωμένη από τον αδελφό της.

Στα παιδιά, φυσικά, δεν είπαν ποτέ πως η μητέρα τους είχε αυτοκτονήσει για τον Νικηφόρο και την Έλλη ίσχυε η επίσημη εκδοχή του δυστυχήματος. Τα δίδυμα όμως ήξεραν την αλήθεια μ' εκείνο τον μυστηριώδη τρόπο που μαθαίνουν τα παιδιά αυτά τα ένοχα μυστικά, μαζεύοντας ψήγματα από δω και θραύσματα από κει, συναρμολογώντας μισόλογα, αποκρυπτογραφώντας μορφασμούς και νεύματα. Δεν υπήρξε μια συγκεκριμέ-

νη στιγμή που το κατάλαβαν και δε χρειάστηκε καν να το συζητήσουν μεταξύ τους. Η γνώση ήρθε σταδιακά και υποδόρια μέχρι που έγινε βεβαιότητα, κοινά αποδεκτή και τεκμηριωμένη: κοινό βίωμα, όπως συμβαίνει με τα δίδυμα.

Ο Νικηφόρος και η Έλλη δεν είχαν συναισθηματικά κενά, αφού κάλυπτε όλες τις ανάγκες τους η Αντιγόνη· ωστόσο, όταν σκέφτονταν τη μητέρα τους, αν τη σκέφτονταν ποτέ, δεν είχαν το αίσθημα της εγκατάλειψης αλλά της λιποταξίας. Ίσως να μην μπορούσαν να το εκφράσουν με λόγια όταν ήταν μικρά, αλλά αυτό ένιωθαν: ότι η Σοφία λιποτάκτησε. Κι ο Αλέξης την ακολούθησε σ' αυτή τη λιποταξία. Η μόνη που έμεινε να κρατάει το κάστρο ήταν η θεία τους, η πικραμένη βλοσυρή γεροντοκόρη Αντιγόνη.



1

Έντεκα χρόνια αργότερα

Η Έλλη έδεσε τα αθλητικά παπούτσια της και σηκώθηκε. «Τελείωνε», είπε στον αδελφό της ρίχνοντας στον ώμο της μια πετσέτα θαλάσσης. «Μία η ώρα».

Ο Νικηφόρος έδειξε το ρολόι με τους φωσφορικούς δείκτες πάνω στο κομοδίνο. «Παρά πέντε», απάντησε καθώς φορούσε βιαστικά μια βερμούδα πάνω από το μαγιό του. Κάθισε στο κρεβάτι του κι έβαλε τα παπούτσια του στο φως του φεγγαριού που έμπαινε από το ανοιχτό παράθυρο. «Πού είναι η μπλούζα μου;» μουρμούρισε κοιτώντας γύρω του.

«Κουνήσου επιτέλους!» αναφώνησε εκνευρισμένη η Έλλη.

«Μη φωνάζεις! Θα ξυπνήσεις τη θεία!» ψιθύρισε επιτακτικά ο αδελφός της.

Η θεία Αντιγόνη είχε μάτια στην πλάτη της κι αυτιά που έπιαναν ακόμη και υπερήχους. Κοιμόταν πολύ ελαφριά και ξύπναγε με τον παραμικρό θόρυβο αλλά, τουλάχιστον, έπεφτε νωρίς για ύπνο. Κάτι ήταν κι αυτό.

«Πάλι θα τους στήσουμε τους άλλους!» γκρίνιαξε η Έλλη, μα είχε χαμηλώσει τον τόνο της φωνής της. Έτσι και τους τσάκωνε η Αντιγόνη... ούτε ψύλλος στον κόρφο τους!

Αλλά ο Νικηφόρος είχε βρει την μπλούζα πεταμένη πάνω

στο γραφείο του και τη φόρεσε με βιαστικές κινήσεις, ενώ η αδελφή του είχε σταυρώσει τα χέρια της στο στήθος και χτυπούσε ρυθμικά το πόδι της στο πάτωμα.

«Έτοιμος», της είπε κάνοντας ένα βήμα προς την πόρτα, και σταμάτησε απότομα. «Η πετσέτα μου!»

Γύρισε να την πάρει, ενώ η Έλλη άνοιγε προσεκτικά την ψηλή άσπρη πόρτα της κάμαράς τους. Καθώς κρυφοκοίταζε στον σκοτεινό διάδρομο, ένωσε δίπλα της τον αδελφό της. Δεν τον άκουσε να πλησιάζει, δεν άκουσε καν την ανάσα του, μονάχα τον ένωσε μ' εκείνο τον βιολογικό τρόπο που νιώθουν ο ένας τον άλλον οι δίδυμοι, σαν προσάρτημα του εαυτού τους.

Βγήκαν στον έρημο διάδρομο κι η Έλλη έκλεισε αθόρυβα πίσω τους την πόρτα. Προχώρησαν στις μύτες των ποδιών τους, περνώντας από κλειστές πόρτες. Κοντοστάθηκαν μπροστά στην τρίτη κι αφουγκράστηκαν. Ήταν το δωμάτιο της Αντιγόνης, αλλά δεν ακουγόταν τίποτε από μέσα. Η θεία τους κοιμόταν τον ύπνο του δικαίου.

Τα δίδυμα κοιτάχτηκαν και κούνησαν το κεφάλι τους σαν έμπειροι συνωμότες. Στα δεκατρία τους χρόνια, ο Νικηφόρος ήταν ήδη λίγο πιο ψηλός από την αδελφή του, προς μεγάλο κακοφανισμό της, πόσο μάλλον που ήταν και πρωτότοκος. Η Έλλη ήταν η πιο ατίθαση από τους δύο, ο ιθύνων νους πίσω από κάθε σκανταλιά, και το έφερε βαρέως όταν ο Νικηφόρος τής το έπαιζε «μεγάλος αδελφός» για να την κουρντίζει. Παρ' όλα αυτά, είχαν εκείνο τον ιδιαίτερο δεσμό που χαρακτηρίζει όλα τα δίδυμα. Μπορεί να μην έμοιαζαν σαν δύο σταγόνες νερού αφού ήταν διζυγώτες, δηλαδή προέρχονταν από δύο διαφορετικά ωάρια, αλλά οι εννιά μήνες που πέρασαν μέσα στην ίδια μήτρα είχαν δημιουργήσει μεταξύ τους μια ταύτιση που συναντάς σπάνια σε αδέρφια από διαφορετικές κηύσεις. Εξωτερικά έδειχναν σαν δυο συνηθισμένα αδέρφια, όχι τόσο στα χρώματα όσο στην κατατομή του προσώπου και τη σπαθάτη κοψιά του σώματός

τους· οι χειρονομίες τους όμως, οι εκφράσεις και το βλέμμα τους, ακόμη κι οι αντιδράσεις τους, συνθέταν μια ομοιότητα που καταγραφόταν στο νου πολύ πιο έντονα από τη φυσιογνωμική. Και το ντύσιμό τους ήταν το ίδιο, παντελόνια, βολικές μπλούζες, αθλητικά παπούτσια και μπουφάν, έτσι που τα περισσότερα ρούχα τους να είναι κοινά και να τα συναλλάζουν, μέχρι πρόσφατα που άρχισε να ψηλώνει ο Νικηφόρος κι έγινε φανερό ότι σε λίγο καιρό θα χρειαζόταν ο καθένας τα δικά του ρούχα.

Τώρα όμως, καθώς διέσχιζαν το κοιμισμένο σπίτι, με τις παλιές βερμούδες και τα φανελάκια τους, με τα μαλλιά τους στο ίδιο πάνω-κάτω μάκρος και τις πετσέτες ριγμένες στον ώμο, εύκολα κανείς θα τους περνούσε για γνήσια δίδυμα μες στο σκοτάδι.

Όταν πέρασαν μπροστά από το δωμάτιο όπου βρισκόταν το ατελιέ του πατέρα τους, η χαραμάδα της πόρτας ήταν φωτισμένη. Αν και φρόντισαν να μην κάνουν θόρυβο, δεν ανησύχησαν. Ο Αλέξης περνούσε τον περισσότερο χρόνο του στο ατελιέ του, χωρίς να ζωγραφίζει απαραίτητα· μπορεί να διάβαζε την εφημερίδα του, ή ν' αγνάντευε τη θάλασσα που φαινόταν πάνω απ' τις κορφές των δέντρων, ή να έπινε, χαμένος στις σκέψεις του. Το σίγουρο πάντως ήταν πως όταν κλεινόταν εκεί, έχανε κάθε επαφή με τον έξω κόσμο.

Τα δίδυμα βγήκαν σαν κλέφτες από την πόρτα της κουζίνας και προχώρησαν βιαστικά σ' ένα μονοπάτι που χανόταν ανάμεσα στα πεύκα. Εκεί, στις πυκνές σκιές κάτω από τα πρώτα δέντρα, τους περίμεναν δυο σιλουέτες, παιδικές κι αυτές. Η Φιλιά κι ο Αντώνης, σύντροφοί τους στο παιχνίδι και σε κάθε αταξία τους.

«Αργήσατε», είπε η Φιλιά μόλις έφτασαν κοντά τους. «Νομίζαμε πως δε θα 'ρθετε».

«Πάλι λες βλακειές», απάντησε ο Νικηφόρος, αλλά με μια πειραχτική διάθεση που αφαιρούσε την προσβλητικότητα των λόγων του.

Η Έλλη έδειξε τον αδελφό της σαν καταδότης. «Αυτός φταίει. Μια ζωή καθυστερημένος».

«Κάτι διάβαζα και ξεχάστηκα», εξήγησε καλόβολα ο Νικηφόρος στους άλλους δύο.

«Δεν ξεχάστηκες! Σου είπα χίλιες φορές να ετοιμαστείς, αλλά...» άρχισε η Έλλη.

«Ει, έι, για σταματήστε εσείς οι δύο», παρενέβη πυροσβεστικά ο Αντώνης.

«Ξεκινάμε;» συμπλήρωσε η Φιλιώ. Έπιασε από το μπράτσο τον Νικηφόρο και τον τράβηξε, βάζοντας τέλος στη συζήτηση.

Τα τέσσερα παιδιά προχώρησαν στο μονοπάτι κουβεντιάζοντας χαμηλόφωνα, λες και φοβόνταν μην ταραξουν τον ύπνο της καλοκαιρινής νύχτας. Η ασημένια αστροφεγγιά χυνόταν σαν φωσφορική μαρμαρόσκονη στον μικρό πευκώνα που, με σιγόντο το τραγούδι των τριζονιών, ανακλαδιζόταν μετά τη βαριά ζέστη της ημέρας ελευθερώνοντας όλα του τα μύρα, ρετσί-νι, σκίνο, μυρτιά, αλμύρα και χώμα.

Παρά τη διαφορά κοινωνικής τάξης, οι τέσσερις παιδικοί φίλοι μεγάλωναν σαν αδέλφια στο απομονωμένο κτήμα. Ο Νικηφόρος και η Έλλη, οι μικρότεροι της παρέας, ήταν τα παιδιά του κτηματία και, μόλο που δεν το είχαν συνειδητοποιήσει, κουβαλούσαν στους λεπτούς τους ώμους τη μελλοντική ευθύνη για την επιβίωση του πατρογονικού κτήματος. Η Φιλιώ, ένα χρόνο μεγαλύτερη, ήταν η κόρη του θυρωρού κι έμενε στο σπιτάκι δίπλα στην παλιά σιδερένια καγκελόπορτα της εισόδου του κτήματος. Κόρη· τρόπος του λέγειν. Στην πραγματικότητα ήταν νόθα κι η μητέρα της, η Παγώνα, η οικιακή βοηθός των Ρωμανών, είχε παντρευτεί το θυρωρό όταν η Φιλιώ ήταν τριών χρονών. Ο Αντώνης, τέλος, συνομήλικος της Φιλιώς, ήταν γιος ενός ταπεινού ψαρά που είχε το φτωχικό του στην άκρη του χωριού, στις παρυφές της μεγάλης αμμουδιάς του κτήματος.

Δέκα λεπτά αργότερα είχαν αφήσει πίσω τους το μικρό πευ-

κόδαςος και διέσχιζαν τον αρχαίο ελαιώνα, όταν ρώτησε ο Αντώνης: «Ποιος θα κρατήσει απόψε τα ρούχα;»

«Εγώ πάντως όχι!» πετάχτηκε η Έλλη. «Τα κράτησα την προηγούμενη φορά».

«Είναι η σειρά μου», ομολόγησε μελαγχολικά ο Νικηφόρος.

«Θα τα πάρω εγώ», δήλωσε αποφασιστικά η Φιλιώ.

«Όχι, δε θέλω», αντέδρασε εκείνος. «Και την άλλη φορά που ήταν η σειρά μου, τα πήρες εσύ».

«Μα αφού σου εξήγησα, δε μου αρέσουν οι βουτιές από το βράχο... φοβάμαι...»

«Από τότε;» ρώτησε ειρωνικά η Έλλη, που δεν της είχε διαφύγει ότι η Φιλιώ θυμόταν τους φόβους της μόνο όταν ερχόταν η σειρά του Νικηφόρου να κρατήσει τα ρούχα τους.

Μα η Φιλιώ δεν πρόλαβε ν' απαντήσει γιατί εκείνη τη στιγμή ακούστηκε μια απειλητική φωνή μέσ' απ' το σκοτάδι, που τους πάγωσε το αίμα.

«Τώρα σας τσάκωσα! Τι κάνετε εδώ τέτοια ώρα;»

Οι τέσσερις φίλοι μαρμάρωσαν από το φόβο τους.

Ο Μάρκος Χαριτόπουλος, στα δεκαεπτά του χρόνια, θεωρούσε πλέον τον εαυτό του άντρα κι αγανακτούσε με τους γονείς του που δεν του επέτρεπαν ν' αγοράσει μια μοτοσικλέτα της προκοπής, αλλά τον άφηναν να ταλαιπωρείται με μια παλιά βέσπα που έπιανε με το ζόρι τα σαράντα στην κατηφόρα. Το αποτέλεσμα ήταν να τον κοιτούν αφ' υψηλού τα ωραία κορίτσια και να του βγαίνουν ξινές οι διακοπές του, όπως καληώρα απόψε, που η αναθεματισμένη βέσπα αποφάσισε να τα φτύσει καθώς επέστρεφε από τη βραδινή του έξοδο στην πόλη. Τα καλά νέα ήταν ότι κοντά στο σημείο όπου ξέμεινε ο Μάρκος υπήρχε ένα μονοπάτι που περνούσε μέσα από το κτήμα τους και κατέληγε στο εξοχικό τους· με δέκα λεπτά γρήγορο περπάτημα, άντε το πολύ ένα τέταρτο, θα έφτανε στο σπίτι του. Τα κακά νέα ήταν

ότι είχε εξαντληθεί η υπομονή του. Αφού έριξε κάνα δυο κλοτσιές στα λάστιχα της βέσπας, την εγκατέλειψε στην άκρη του δρόμου με την ευχή να βρεθεί κανένα κορόιδο να την κλέψει, και πήρε το μονοπάτι βράζοντας απ' το κακό του.

Καθώς περπατούσε στον ελαιώνα ανίκανος να εκτιμήσει τη μαγεία της καλοκαιρινής νύχτας, του φάνηκε πως άκουσε ομιλίες από κάπου πίσω του. Κοντοστάθηκε παραξευεμένος κι αφουγκράστηκε. Ναι, δεν ήταν μόνος του στο μονοπάτι τούτη την περασμένη ώρα – κάποιοι έρχονταν προς το μέρος του, τουλάχιστον δυο-τρία άτομα, και, αν έκρινε από τις φωνές τους, ήταν... παιδιά;

Κανονικά ο Μάρκος θ' ανασήκωνε αδιάφορα τους ώμους του και θα συνέχιζε το δρόμο του, αλλά εκείνη ειδικά τη νύχτα χρειαζόταν μια εκτόνωση. Αν ήταν όντως παιδιά αυτοί που έρχονταν, τι γύρευαν έξω τέτοια ώρα; Σίγουρα το είχαν σκάσει από το σπίτι κρυφά απ' τους γονείς τους. Τους άξιζε να πεταχτεί ξαφνικά μπροστά τους και να τους κόψει το αίμα, για να μάθουν άλλη φορά ν' αποφεύγουν τα νυχτοπερπατήματα σε ξένα κτήματα.

Μισοκρύφτηκε πίσω από τον κορμό μιας αιωνόβιας ελιάς, μ' ένα σαρδόνιο χαμόγελο στα χείλη του. Λίγες στιγμές αργότερα οι νυχτερινοί περιπατητές ξεπρόβαλαν στο μονοπάτι. Ήταν τέσσερις και ήταν πράγματι πιτσιρικάδες. Τώρα είχαν πλησιάσει τόσο πολύ, που ξεχώριζε τι έλεγαν κι έβλεπε καθαρά στην αστροφεγγιά τις σιλουέτες τους, αν και ήταν σίγουρος ότι εκείνοι δεν μπορούσαν να τον διακρίνουν κρυμμένο στις σκιές.

Από τις φωνές τους μάντευε πως ήταν τρία αγόρια κι ένα κορίτσι, μέχρι που ακούστηκε μια δεύτερη κοριτσιίστικη φωνή, ευκρινής και κάπως ειρωνική, στη σιγαλιά της νύχτας, να λέει: «Από πότε;»

Στο μεταξύ είχαν φτάσει πολύ κοντά στην ελιά όπου κρυβόταν ο Μάρκος, οπότε έκρινε πως ήταν η ιδανική στιγμή για μια εντυπωσιακή εμφάνιση.

«Τώρα σας τσάκωσα! Τι κάνετε εδώ τέτοια ώρα;»

Η φωνή του δεν ήταν δυνατή, αλλά ήταν τόσο μοχθηρή κι απειλητική, που τα πιτσιρίκια κοκάλωσαν προς στιγμήν κι ύστερα αναπήδησαν σαν ελατήρια, με κραυγές πανικού κι επιφωνήματα τρόμου.

Ο Μάρκος, συγκρατώντας με μεγάλη δυσκολία τα γέλια του, βγήκε από τις σκιές με δυο ανοιχτές δρασκελιές και στάθηκε μπροστά τους με τα χέρια του στη μέση. Τα παιδιά δεν τράπηκαν σε φυγή, προφανώς όχι από περίσσειμα θάρρους αλλά γιατί, πολύ απλά, είχαν παραλύσει από το φόβο τους. Ωραία. Η πλάκα θα συνεχιζόταν για λίγο ακόμη.

Ο πρώτος που συνήλθε ήταν ο Νικηφόρος. Έκανε ένα βήμα μπροστά, μπαίνοντας ανάμεσα στον τρομαχτικό άγνωστο και τα δύο κορίτσια. Δεν είναι φάντασμα, είπε στον εαυτό του, αλλά ένιωσε ανακούφιση όταν ήρθε και στάθηκε δίπλα του ο Αντώνης.

«Δεν ξέρετε ότι τα παιδιά πρέπει να κοιμούνται στο κρεβάτι τους τη νύχτα;»

Τα μάτια του αγνώστου γυάλιζαν στο σκοτάδι αλλά η φωνή του, αν και δεν είχε πάψει να είναι απειλητική, ακούστηκε τώρα κάπως πιο φυσιολογική.

Ο Νικηφόρος συγκέντρωσε όλο του το θάρρος και είπε: «Κι εσένα τι σε νοιάζει;»

«Χα!» αναφώνησε ο άγνωστος και τα τέσσερα παιδιά, με τέλει συγχρονισμό, οπισθοχώρησαν ένα βήμα. «Τι με νοιάζει, λέει!» Ο άγνωστος έκλεισε την απόσταση με μια δρασκελιά κι έσκυψε απειλητικά πάνω από τον Νικηφόρο. «Το ξέρεις, μικρέ, πως βρίσκεσαι σε ξένη ιδιοκτησία;»

Και τότε ο Νικηφόρος συνειδητοποίησε ποιος ήταν ο άγνωστος: ένας από τους Χαριτόπουλους, που είχαν πάρει το καλύτερο κομμάτι του ελαιώνα τους. Στύλωσε θυμωμένος το κορμί

του και είπε: «Ο ελαιώνας ήταν δικός μας πάππου προς πάππου! Κανονικά εσύ δε θα έπρεπε να βρίσκεσαι εδώ!»

«Α, τώρα κατάλαβα ποιοι είσαστε!» αναφώνησε ο Μάρκος με τη φυσιολογική φωνή ενός δεκαεπτάχρονου αγοριού. «Τα μυξιάρικα του ζωγράφου!»

«Μυξιάρικο είσαι και φαίνεσαι», ακούστηκε πίσω από τον Νικηφόρο η φωνή της Έλλης.

Ο Μάρκος την αγνόησε. «Και μπορώ να μάθω για πού το βάλατε;»

Τα τέσσερα παιδιά σώπασαν ένοχα.

«Μόνο οι κλέφτες τριγουρίζουν σε ξένα κτήματα μες στην άγρια νύχτα».

Τώρα ακούστηκαν φωνές διαμαρτυρίας.

«Αν δεν ήρθατε να κλέψετε, τότε γιατί είσαστε εδώ;» επέμεινε.

Σιωπή και πάλι.

«Εκτός...» Ο Μάρκος έπιασε την άκρη της πετσέτας που είχε ριγμένη στον ώμο του ο Νικηφόρος, την ανασήκωσε και την κοίταξε σκεφτικά. «Νυχτερινό κολύμπι;» αναρωτήθηκε.

Ο Αντώνης ξερόβηξε κι ανέλαβε να βγάλει αυτός τα κάστανα απ' τη φωτιά. «Ε... βασικά... πάμε για βουτιές».

«Βουτιές;»

«Από τον Μαύρο Βράχο».

Ο Μάρκος κοίταξε για μια στιγμή δύσπιστα τα τέσσερα παιδιά κι ύστερα ξέσπασε σε γέλια. «Δεν το πιστεύω!» Και μετά: «Χαρά που θα κάνουν οι γονείς σας όταν το μάθουν!»

Η συγκαλυμμένη απειλή έκανε τη Φιλιά, που δεν είχε βγάλει μιλιά ως τότε, να ξαναβρεί τη φωνή της. «Μην τους το πεις! Μη μας μαρτυρήσεις, σε παρακαλώ!»

«Α, δε γίνεται», είπε ο Μάρκος, παίρνοντας ξανά το αυστηρό μεγαλίστικο ύφος του. «Είναι πολύ επικίνδυνο αυτό που κάνετε, πρέπει να τους ενημερώσω».

«Καθόλου επικίνδυνο!» αντέδρασε ο Νικηφόρος.
 «Το κάνουμε χρόνια», βεβαίωσε ο Αντώνης.
 «Από τότε που θυμόμαστε τον εαυτό μας!» συμπλήρωσε η Έλλη.

Ο Μάρκος σήκωσε τα χέρια του. «Ει, έι! Μη μιλάτε όλοι μαζί!»
 «Μην τους το πεις, σε παρακαλώ», ακούστηκε ξεψυχισμένη η φωνή της Φιλιάς.

Ο Μάρκος στένεψε τα μάτια του. «Αν δε σας μαρτυρήσω, τι θα μου δώσετε γι' αντάλλαγμα;»

Τα τέσσερα παιδιά κοιτάχτηκαν σαστισμένα.

«Τι θέλεις να σου δώσουμε;»

«Δεν έχουμε λεφτά...»

«Αν μαζέψουμε τα χαρτζιλίκια μας...»

«Λεφτά! Πουφ!» έκανε περιφρονητικά ο Μάρκος.

«Τότε;»

«Το βρήκα!» πετάχτηκε η Έλλη. «Θα σου δείξουμε πώς να κάνεις βουτιές από το βράχο!»

Ο Μάρκος γύρισε και την κοίταξε ανασηκώνοντας το ένα φρύδι. «Ξέρω, παιδί μου, να κάνω βουτιές», την πληροφόρησε με τον πιο συγκαταβατικό του τόνο. «Και πολύ καλές, απ' ό,τι μου λένε».

«Έχεις βουτήξει ποτέ από τον Μαύρο Βράχο;»

Εδώ ο Μάρκος άρχισε να τα μασάει. «Ε... δεν έτυχε...»

«Ή δεν τολμάς;» τον προκάλεσε το κορίτσι.

«Απλώς δεν...»

«Δεν το κάνεις γιατί φοβάσαι! Επειδή γύρω γύρω έχει βράχια! Υπάρχει όμως ένα σημείο όπου ο γκρεμός πέφτει κάθετα στο βυθό κι είναι απόλυτα ασφαλές για βουτιές!»

«Φανταστικές βουτιές!» πρόσθεσε ο Νικηφόρος.

«Αν το κάνεις μια φορά, θα κολλήσεις!» υπερθεμάτισε ο Αντώνης.

«Θα θέλεις να το κάνεις συνέχεια», συμπλήρωσε δειλά η Φιλιά.

«Δε μου λέτε, έτσι μιλάτε πάντα;» ρώτησε ο Μάρκος, χωρίς να μπορεί να συγκρατήσει τα γέλια του.

«Πώς;»

«Σαν να μιλάει ένας άνθρωπος χρησιμοποιώντας εναλλάξ τέσσερις διαφορετικές φωνές;»

«Ε... δεν το καταλαβαίνουμε».

«Έτσι μας βγαίνει».

«Μάλλον επειδή είμαστε κολλητοί».

«Από τότε που γεννηθήκαμε».

«Να το, το κάνατε πάλι!» γέλασε ο Μάρκος.

«Τέλος πάντων, θέλεις να σου δείξουμε πώς να κάνεις βουτιές από τον Μαύρο Βράχο;» ρώτησε ανυπόμονα ο Νικηφόρος.

«Τι έχω να χάσω;»

«Και δε θα πεις τίποτα στους γονείς μας;»

«Λέξη».

«Σίγουρα;»

Ο Μάρκος πήρε πάλι το συγκαταβατικό του ύφος. «Πρέπει να ξέρεις, παιδί μου, ότι ο λόγος ενός Χαριτόπουλου είναι συμβόλαιο».

Ο Νικηφόρος είχε αρχίσει άθελά του να συμπαθεί τον Μάρκο, αν και από μικρός ένιωθε αντιπάθεια για τους Χαριτόπουλους, παρόλο που δεν τους ήξερε παρά μόνο εξ όψεως και τους έβλεπε καμιά φορά στη θάλασσα ή στους δρόμους του χωριού και της πόλης. Ο πατέρας του δεν είχε κοινωνικές σχέσεις με τους γείτονές τους, ζούσε αποτραβηγμένος από τον κόσμο, με μοναδική συναναστροφή τον θείο Πέτρο, που δεν ήταν ακριβώς θείος, αλλά τα δίδυμα είχαν συνηθίσει να τον λένε έτσι.

Η αιτία της αντιπάθειας του Νικηφόρου ήταν πολύ παράξενη για ένα παιδί της ηλικίας και της ιδιοσυγκρασίας του. Ο Νικηφόρος είχε ακούσει το κάλεσμα της γης από τότε που θυμόταν τον εαυτό του. Αγαπούσε με πάθος το κτήμα κι ό,τι είχε σχέση μαζί του, και το μεγάλο όνειρό του ήταν να γίνει μια μέ-

ρα οιοπαρωγωγός, να βγάξει το μελιτινό με ετικέτα ονομασίας προέλευσης και να το αναδείξει σ' ένα από τα εκλεκτότερα κρασιά της Ελλάδας, γιατί όχι και του κόσμου. Η αγορά από τους Χαριτόπουλους ενός μέρους του αρχαίου ελαιώνα των Ρωμανών, αν και είχε γίνει προτού γεννηθεί καν ο Νικηφόρος, ήταν ένα αγκάθι στην ψυχή του κι είχε μάθει να τους σκέφτεται σαν σφετεριστές, παρόλο που ήταν μια καθ' όλα νόμιμη αγοραπωλησία.

Ο Νικηφόρος έπρεπε να προσέξει αν δεν ήθελε να συμπαθήσει τον αποψινό πέμπτο συνωμότη, τον νεαρό Χαριτόπουλο...

«Ξεκινάμε;» γρύλισε. «Πέρασε η ώρα».

Συνέχισαν το δρόμο τους στο μονοπάτι, μόνο που τώρα δεν ήταν τέσσερις αλλά πέντε. Λίγο πιο κάτω ακολούθησαν μια διακλάδωση προς τα δεξιά, που απομακρυνόταν από την εξοχική βίλα των Χαριτόπουλων. Ολόγυρά τους οι σκεβρωμένοι κορμοί των αιωνόβιων δέντρων υψώνονταν στο σκοτάδι παίρνοντας παράξενα σχήματα αλλά έχοντας όλοι την ίδια κλίση – προς την πλευρά του μάϊστρου που φύσαγε από τη θάλασσα. Τα δέντρα ήταν γέρικα, αρχαία, απομεινάρια της παλιάς δόξας, τότε που οι Ρωμανοί διαφέντευαν όλους τους ελαιώνες κι όλους τους αγρούς, όλα τ' αμπέλια κι όλους τους πορτοκαλεώνες της Αλαρύνθου. Τα μαύρα κλαδιά τους απλώνονταν στον ουρανό σαν να ήθελαν να φτάσουν στα αχανή διάκενα ανάμεσα στ' αστέρια και να ρουφήξουν την κοσμική τους ενέργεια όπως ρούφαγαν οι ρίζες τους τους χυμούς της γης.

Λίγα λεπτά αργότερα η μικρή συντροφιά ξεπρόβαλε από τα τελευταία δέντρα του ελαιώνα κι είδε ν' απλώνεται μπροστά της το νυχτερινό υπερθέαμα του έναστρου ουρανού και της θάλασσας. Στο σημείο αυτό το μονοπάτι έκανε μια διχάλα: το δεξι παρακλάδι χανόταν μες στα πεύκα και στις μυρτιές για να κατηφορίσει στην αμμουδιά, ενώ το αριστερό οδηγούσε στη γυμνή ράχη του Μαύρου Βράχου, που βρισκόταν ακριβώς μπροστά τους, χωμένος σαν γροθιά στη θάλασσα.

«Εδώ γδυνόμαστε», είπε η Έλλη.

Ο Μάρκος, που είχε απορροφηθεί από τη θέα, γύρισε σαστισμένος προς το μέρος της. «Ορίστε;»

«Γδύσου», ήρθε λακωνική η απάντηση.



H

θελα να σου πάρω ένα ρολόι για να θυμάσαι κάθε ώρα και λεπτό πόσο σ' αγαπώ». Ο Μάρκος έσυρε το δάχτυλό του στην πλατινένια αλυσίδα. «Στο ρολόι αυτό βρίσκεται όλη η αγάπη μου – όλη, ακούς;»

Σε μια ονειρική παραλία ανθίζουν το καλοκαίρι οι λευκές ορχιδέες της άμμου. Και στο εύφορο κτήμα δίπλα στην ακτή μεγαλώνουν τέσσερις ακώριστοι φίλοι: ο Νικηφόρος και η Έλλη, δίδυμα αδέρφια, παιδιά του κτηματία· η Φιλιώ, κόρη του θυρωρού του κτήματος· κι ο Αντώνης, γιος ενός φτωχού ψαρά. Οι ακατάλυτοι δεσμοί που τους ένωσαν από τα παιδικά τους χρόνια τους συνοδεύουν στα πρώτα εφηβικά σκιρτήματα, αλλά και ως ενηλίκους, όταν η Έλλη αποφασίζει να θυσιάσει τον μεγάλο έρωτά της ζωής της για να διασφαλίσει το μέλλον του αδελφού της, ενώ η Φιλιώ υποφέρει βουβά από τον χωρίς ανταπόδοση έρωτά της για τον Νικηφόρο.

Αμείλικτα παιχνίδια της μοίρας και ραδιουργίες αδίστακτων ανθρώπων οδηγούν σε χωρισμούς, προδοσίες και ατυχήματα με τραγικές συνέπειες· ωστόσο, σε κάθε σκληρή δοκιμασία υπάρχει πάντα ένα ανεκτίμητο στήριγμα: η αγάπη σε όλες τις μορφές της – ερωτική, αδελφική, φιλική, μητρική.

Γιατί η αληθινή αγάπη είναι σαν τη λευκή ορχιδέα: ριζωμένη γερά στην άμμο, αιφνιά τα καταστροφικά στοιχεία της φύσης και τα αδέξια ποδοπατήματα των ανθρώπων κι ανθίζει ξανά με το πρώτο φιλί της άνοιξης.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISSN 978-960-453-775-4



ΚΩΔ. ΜΗΧ. ΣΤΕΛ. 08232

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ